

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик куни — 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар кўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро хайрия жамғармаси

ЭНГ ҚАДРЛИ ВА ЭНГ СҮЮКЛИ ЗОТ



М. Ҳолбердиева туширган сурат

Фаслларнинг ҳаммаси ҳам гузал, тароватли. Ҳеч бирини биридан афзал куриш, устун куйишинг илоҳи йук. Байрамлар ҳам ўз номи билан байрам-хурсандчилик қиладиган кун-да... Лекин фасллар ичидаги энг чиройли бир фасл ва бу фаслдаги бир кун-бир байрам... Гап нима ҳақида бораётганини дарров фахмладингиз... Баҳор ва хотин-қизларнинг байрами 8-Март... Ўғилларимизнинг, эр-йигитлар-у, ота-хонларимизнинг кунлига гул-гула соладиган, уларни шошириб кўядиган, уларни беихтиёр гуллар сари ундайдиган, ҳеч бўлмаса гузаллик ҳақида уйга толдирадиган кун... Яшилланиб, яшариб келаётган олам-ана шу оламга яхшиликлар соғинувчи, меҳру-саховат улашувчи Аёл-Она-бунёдкор...
Бу кўҳна дунёда донги

оламни тутган не-не шоиру алломаи донишманд бўлмасин, бариси шу зот қаршисида таъзим қилган, шу зот шаънига ҳамду сано ўқиган, ўз илҳому кашфиётлари манбаини шу зотга бўлган муҳаббати хурмат-эҳтироми туфайли топган... Меҳрибон ва мушфиқ Она, илҳомбахш ёр, жону жигар қизалоқ... Аёл умрининг ҳамма фаслида ҳам энг қадрли ва энг суюкли зот...
Ўзбек оиласида аёлни-онани мисоли чироққа менгзашади. Чироқ узининг порлоқ нури билан борлиқни ёритганидек, аёл ҳам ўз меҳру муҳаббати билан хонадонни мунаввар этади. Бу гушада узига хос мутадаил иқлим яратади.
Президентимиз 1999 йилни «Аёллар йили» деб атарканлар, аёлнинг ана шундай ҳаётбахш сифатларини назарда тутган бўлсалар, ажаб эмас. Юртимизнинг тараққиёт, юксалиш

йўли осон кечмаяпти. Ички ва ташқи душманларимизнинг совуқ, қаҳрли нафаслари, назарларини ҳар қадамда сезаямиз. 16 феврал воқеалари бунга яққол далилдир. Инсоннинг қандайлиги ҳаётнинг мушкул давларида-синовларда намоён бўлади. Республикаимиз аёллари 16 феврал воқеаларини дилдан ҳис этдилар, ўз муносабатларини Президентимизга қарата ёзилган Мурожаатномада, хат ва телеграммаларида изҳор этдилар. Ана шундай бир шароитда Аёлнинг-Онанинг чироқ бўлиб порлаб, уйимизни, юртимизни ёритиши, мусавфо иқлим барпо этиши нечоғли муҳим, нечоғли масъулятли.
Яқинда Ўзбекистон Республикаси Вазирилари Маҳкамасининг «Оилада, давлат ва жамият қурилишида аёлларнинг ролини кучайтириш, уларнинг ҳуқуқий, ижтимоий, иқтисодий ва

маънавий манфаатларини ҳимоя қилиш тизимини такомиллаштириш юзасидан 1999 йил учун чора тadbирлар Давлат дастури тугрисида»ги қарори қабул қилинди... Мазкур Давлат дастури Аёл-она ҳаётининг барча жиҳатлари қамраб олинганлиги, унинг соғлиги, гузаллиги, инсон сифатидаги қадр-қиммати ҳимоя қилинганлиги билан аҳамиятлидир. Аёллар йили мақсад-вазифалари аниқ, Энди навбат амалий фаолиятга.
Мазкур Давлат дастурини амалга оширишга масъул ташкилотлар, корхона ва муассасалар, хужаликлар албатта, шу аснода ўз фаолиятларини кучайтирадидлар. «Оила ва жамият» эса бу фаолиятни худди кўзгудек ўз саҳифаларида акс эттириб бораверади. Шунинг айтимоқ жоизки, аёлларимизнинг узлари ҳам бу улкан имкониятнинг самарадорлигини

мумкин қадар ошириш йўлида жонбозлик курсатишлари керак. Аёлларимиз бугунги кунда юрт тинчлиги, осойишталиги йўлида хушёр бўлишлари, оилада фарзандлар тарбиясини кўздан қочирмасликлари, ҳар бир иш жойида сидқи дилдан меҳнат қилиб, жамоат ҳаётида фаол иштирок этишлари керак.
Биз ҳаётимизни ана шундай ташкил этсак, муҳтарам Президентимизнинг биз — аёлларга бўлган ишончу хурматларини, меҳру муҳаббатларини оқлаган бўламиз.
Аёл-Она номи, меҳнати, қадр-қиммати улуғланган юрт-жамият юксалади, тараққий топади...
Байрамларнинг чиройлиси — 8-Мартингиз муборак бўлсин, азиз онахонлар, опа-сингиллар!
Дилбар САИДОВА

УШБУ
СОҢДА

РУҲИМИЗ
БАЛАНД

2

ОЛАМ
ГЎЗАЛЛИГИ СИЗ
БИЛАН...

3

ЭЙ, АЗИЗ
МОМОЛАР

4

СИЗГА АЙТАР
ГАПЛАРИМ
КЎП...

5

ЎКИНЧ

6

УЛАРГА ОРТИҚ
ДАРАЖАДА
ИШОНМАНГ...

7

Энг катта орзуим — менга ишонган одамларнинг омонлиги, юртимнинг тинчлиги!

Ислом КАРИМОВ

16 февралда пойтахтимизда содир бўлган воқеалар бизнинг мустақилликка муносабатимизни, айни вақтда мустақиллик неъматининг моҳиятини тула-тукис юзага чиқарди. Аслида бу каби воқеалар содир бўлишидан бизларни доно президентимиз бир неча бор огоҳлантирган эдилар. Юртбошимизнинг бир халқдайд бирибирига узвий боғланган нутқлари, айниқса «Тафаккур» журнали бош муҳаррири, саволларига жавоблари, Ўзбекистон телерадиокомпанияси раҳбари, билан сўхбатлари ва нихоят «Туркистон» газетаси бош муҳаррири саволларига жавоблари бизни олдинга етаклаш билан бир вақтда юз бериши мумкин бўлган таҳдидлар ҳақида ҳам огоҳлантириш эди. Биз бу ўғитлардан етарли хулоса чиқара олдик, деёлмайман. Бугун бу воқеа ҳақида кўп гапирилаяпти. Унинг ижрочилари ҳақида етарли ахборотга эга кимлар? Улар бизнинг маҳалладошларимиз, фарзандларимиз ёки танишбилишларимиз бўлишлари мум-

ЖАСОРАТЛИ ОДАМЛАРМИЗ

кин. Бир сўз билан айтганда, улар бизнинг тарбия соҳасидаги, мафкура соҳасидаги лоқайдлигимиз, эътиборсизлигимиз йиғиндиси. Ахир президентимиз «Мафкура полигонлари ядро полигонларидан кучлидир», — деганларида бизларни шундай мудҳиш воқеалардан огоҳ этган ҳамда бу соҳада қилишимиз лозим бўлган амалларни ҳам кетма-кет баён қилиб берган эдилар. «Гояга қарши фақат гоя, фикрга қарши фақат фикр, жаҳолатга қарши фақат маърифат билан баҳсга киришиш, олишиш мумкин», — деганларида ёшлар тарбиясида йул шўйган хатоларимиз ва уни тузатиш йулларини англамоғимиз лозим. Хўш, бу хатоларимиз нималардан иборат? Авваламбор биз ёшлардаги шўхликни аҳмоқлик дея, улардаги бунёдкорликни пайқаймаймиз. Ёшларимизнинг эркин фикрлашлари учун оилада ҳам, мактабда ҳам ҳар қачон етарли имконият берма-

ганмиз. Холбуки, мафкуравий рақибларимиз бу потенциалдан унумли фойдаланишган. Агар биз маҳаллаларда, мактабларда ёшларга мос машғулот ва ҳаракат манбаларини топиб бера оلسак, ҳамда турли гуруҳлар, партияларнинг тузилиши, мақсадлари ҳақида тушунча бера оلسак ёшларимиз ёнимизда қолишади.

Болага бирон нарсани ёмон десагиз ушанга интилади. Биз асоссиз ёмонлашдан қочимиз керак. Шахсан менинг кутубхонамда «Ваҳҳобийлик илдизлари» китобидан бўлак адабиёт намунаси йўқ. Менга эса Ваҳҳобийлик, Хизбут таҳрир, Хизбуллоҳ, Ихватул муслимин каби қатор оқимларни ёритиб берган китоблар керак. Шунда мен ўқувчиларимни баҳсга торта оламан. Биз бу гуруҳларни оддийгина ёмонлаб қўя қолмай, балки уларнинг хатоларини яхши таҳлил қилишимиз керак.

1999 йилни аёллар йили дея атадик. Шу улғ йилда биронта аёлнинг қузидан ёши оқмаслиги учун, фарзандидан, акасида, укасида жудо бўлмаслиги учун биз жами мафкуравий ва давват ишларимизни жонлантиришимиз, кадрлар буйича, ёшларга билим ва касб-хунар ургатиш буйича ишларимизда лоқайдликдан ҳоли, янги боқсичга кўтарилишимиз керак. Айни вақтда қўни-қўшига, қариндошларга оқибатлироқ бўлиб, бир-биримиздан яқиндан хабардор бўлиб турмоғимиз керак.

Президентимизнинг: «... эл-юртимизнинг, шу юртда яшаётган ҳар қайси инсоннинг эсон-омонлиги бизнинг энг катта ютуғимиз ва бойлигимиздир. Бу бойликни кўз қорачигидай асраб-авайлаш, қадрига етиш барчамизнинг муқаддас инсоний бурчимиздир», — деган сўзларида бажаришимиз зарур бўлган энг долзарб вазифалар қайд этилган.

ҲАМДАМ ТҮЙЧИЕВ,
Олий тоифали ўқитувчи

ҲУШЁР БЎЛАЙЛИК!

24 миллион кишини ўз бағрига олган улкан мемага етакчилик қилаётган И. А. Каримов ҳаммамизни дарёлардан денгизларга, денгиздан океанлар оша бутун дунёга буй-бастимиз билан намоён этаётган бир фурсатда давлатимиз юраги — жоноҳон Тошкентдаги кўпорувчилик иши ҳаммамизни, қолаверса бутун дунё халқларини ларзага солди.

Душман битта бўлса ҳам кўп, дўстинг миллионга булса ҳам оз, дейишади. Бизнинг дўстларимиз кундан-кунга ошиб бораётганини кўролмаётган баъзи бир ғаламис, ичи қора душманлар таҳликага тушиб, шундай машъум ишни қилишга журъат этдилар. Улар гуё, шундай қилсак, халқ саросимага тушади деб, жуда калта йўлдадилар. Улар хато қилдилар. Халқимиз 16 февраль воқеасидан сўнг юртбошимиз атрофига янада жипслашдилар, бир тан, бир жон бўлиб кечагидан бугун янада яхшироқ меҳнатга бел боғладилар. Ҳар қачонгидан ҳушёрроқ бўлиб, мустақиллигимизни мустаҳкамлаш учун олға интилоқдалар.

Айтиб ўтиш жоизки, шу кунларда мамлакатимиз миқёсида олиб борилаётган кенг қуламдаги қўрилишлар, обод йўллар, ободончилик ишлари кимларгадир ёқмайди. Неча минг йиллардан бери табиат ва ҳаёт қийинчиликларида тобланиб келган ЎЗБЕКНИНГ жасоратини бу ганимлар ҳали билмайди шекилли. Бу халқ бир умр бошини эгмаган, ўз сўзидан қайтмаган, ушлаган жойини, тутган йўлини инкор қилмаган. Шундай халқ билан уйнашига журъат қилган бу ғаламислар албатта тез кунда жазоларини шу халқ томонидан олишади, албатта.

Шу кун яхши орзу-истак ва умид билан кучага отланган айрим юртдошларимиз қурбон бўлишди. Душманлар шу нарсани аниқ билсинларки, шахид бўлган юртдошларимизнинг пок руҳлари ҳали уларни гирибонидан олади, қабих ишлари учун 24 миллион халқ олдидан, худойим олдидан жавоб берадилар.

Бу воқеа ҳаммамизга сабоқ бўлиши керак. Биз янги, мустақил озод, келажаги буюк Давлат барпо этишни мақсад қилган эканмиз, бир секунд ҳам ҳушёрликни йўқотмаслигимиз керак экан. Барчамиз қўлни-қўлга бериб, юртимизни, юртбошимизни кўз қорачигидек асрашимиз керак.

Олимжон УСМОНОВ,
Анджон вилояти Матбуот тарқатиш уюшмаси
ходимлари номидан

ОСМОНГА ТУПУРСАНГ...

Мамлакатимизда инсон қад-қиммати ва шаъни юксак эъзозланади. Афсуски, айрим ғаламислар диёримизда амалга ошаётган эзгу ишларга раҳна солишга уриндилар.

Бундай кимсаларнинг мақсади халқимиз руҳиятини сундириш, уни мард, олийжаноб йўлбошчисидан жудо этиш, шу йўл билан ҳокимиятни эгаллаш эди. Лекин дунёда ҳеч бир куч халқ иродасини буколмайдди. Айниқса, асрлар синовидан ўтиб эндигина кўксига шамол теккан узбек халқини буйсиндириб олишга ҳеч бир ёвуз нијятли кишиларнинг кучи етмайди.

«Қинғир ишининг қийғи қирқ йилдан кейин ҳаи чиқади», — деган нақл бор. 16 февраль кўни бўлиб ўтган хунрезликлар ҳаққоний ва тўғри баҳосини топмоқда.

Февраль воқеалари кимларга керак бўлди? Уларнинг ижрочилари кимлар? Ташкилотчилари кимлар? «Халқ сўзи» газетасининг 27 февраль сонидаги «Февраль воқеалари» мақоласини ўқиб чиқарканман ана шу саволларга жавоб топгандек бўлдим. Уларини демократ деб атаган, лекин қилмиш-қидирмишлари ғаламислик, бўлган ватангадолардан нафратландим.

Осмонга тупурсанг юзингга тушади, дейдилар. Бу воқеаларни таҳлил қиларканмиз ҳар биримиз кўнглимизда бир ҳижилликни туямиз. Ахир шу нопок қилғиликларни қилганлар ўз миллатдошларимиз-ку.

Ушбу нохуш воқеалар қайтарилмаслиги учун ҳаммамиз бир ёқадан бош чиқариб курашишимиз керак. Энг аввало маҳаллалар фаолиятини жонлантириш

«Халқ сўзи» — 27
феврал.
«Феврал воқеалари»
мақоласини ўқиб...

зарур. Чунки ҳар бир инсон маҳаллада турлиб воғта етади. Унинг жамият ва жамоатга аралашуви ҳам айнан шу маскандан бошланади. Маҳаллада қандай одамлар яшайпти, уларнинг уй-хавёлари, касб-қорлари, тирикчилик манбаи қандай? Маҳалла аҳли — фаоллари назаридан, — эътиборидан ҳеч нарса четда қолмаслиги керак.

Маҳалламизда уч ярим минг аҳоли яшайди. Ёшларимизни турли тил беъмани йўлларга кириб кетмаслиги учун уларнинг турмушдан бохабар бўлиш, касбу хунари, ҳаётга керакли инсонлар бўлишларини таъминлашга ҳаракат қилаёмиз.

Тулаган ҳожи МЕЛИБОВЕВ,
Тошкент туманида Норхўжа
Амин маҳалласи оқсоқли.

РУҲИМИЗ БАЛАНД

Инсонга энг аввало тинчлик керак. Кейин кўнглига бошқа нарса сигади. Буни биз ўша бир куллик воқеалар тўфайли хис этгандек бўлдик. Шўрким, бугун юртимиз тинч ва осуда. Она заминимиз узра баҳор нафаси уфурди турибди. Юртдошларимиз қалби кечаги ҳадик ва ха-

вотирдан холи бўлган ҳолда гузаллик, ёшлик ва эзгуликка йўрилган. Одамлар руҳияти кутаринки, кайфияти чоғ. Сабаби олдимизда бир-биридан чиройли байрамлар, улғ-айём кунлар яқинлашмоқда. «8 Март хотин-қизлар кўни» байрами яқинлашди. Уйлаимизки, бу байрам нафақат

аёлларимиз учун, балки бутун халқимиз учун ҳам кўтулғ кун бўлиб қолади. Бунга сира ҳам шак-шубҳа йўқ. Бугун юртимиз узра мул-мул нур сочаётган кўш ҳам шундан далолат бериб турибди.

Дилором АБДУЛЛАЕВА,
Хоразм вилояти ҳокими
ўринбосари, хотин-қизлар
қўмитаси раиси

ЁШЛАР-КЕЛАЖАГИМИЗ ЭГАЛАРИ



Тошкент молия ва иқтисодиёт коллежи республика халқ хўжалиги учун 6 та иқтисодлик буйича малакали мутахассислар тайёрлайди.

— Февраль воқеалари муносабати билан юртбошимиз ёшларимизга алоҳида тўхталдилар. «Ёшларимизни ҳеч кимга бермаймиз», — дедилар. Дарҳақиқат, юртга билим, эътиқодли, жасоратли ёшлар керак. Биз — ўқитувчи устозларнинг муқаддас вазифамиз ҳам

ана шундан иборат. Жамоамизда касбига садоқатли, билимдон устоз ўқитувчилар кўччиликни ташкил қилади, — дейди коллеж директори Ғайрат Мақидов.

Сўратда ана шу коллеж ўқитувчиси Робия Эшовани шоғирлари 50 ёши билан табриклайган ҳаяжонли лаҳзалар ақл этган. Робия она иқтисод фани ўқитувчиси, бир қанча дастур ва қўлланмалар муаллифидир.

М. Мирсодиқов
олган сурат

ҚУЁШГА ИНТИЛИБ...

— «Ўзбекистондаги ҳар бир бола менинг фарзандимдир. Мен фарзандларимни ҳеч кимга бериб қўймайман». — Юртбошимизнинг айтган шу гапларини эшитиб, ҳаяжондан кўзларимга ёш келди.

Биз ёшлар юртбошимизнинг атрофига жипслашишимиз, олға қадам

ташлаб боришимизни юракдан хис этдик. Мазкур хунрезликларга бағишладик ўтказилган талабалар йиғилишида Президентимизни Қуёшга қисбладик. Қуёш ўз нурини ёрнинг барча нуқтасига бир-

дек улашади. Шунингдек юртбошимиз ўз меҳри, ғайрат-шижоати ва эътиборини Ўзбекистоннинг ҳар бир фуқаросига баробар қаратмоқда. Биз эса унинг оталарча меҳрини, нурини қўниб эмиб келаётган майсаларимиз. Шундай экан

биз ёшлар ҳам Қуёшга интилган майсадек юртбошимизга талипиниб яшайлик.

Наима ИСАЕВА,
Тошкент Давлат педиатрия
тиббӣёт институти талабаси

БАҲОРИЙ ҚУВОНЧ ЙЎЛДОШИНГИЗ БЎЛСИН!



Улуғ донишмандлар Ватанга энг муносиб таъриф излаганда, уни Она сиймосига қиёс этганларида катта маъно бор. Дунёда «муқаддас» деган сўзга энг муносиб улуғ зот ҳам Онадир.

И. КАРИМОВ.

ТИНЧ ВА ФАРОВОН ҲАЁТ ТИЛАЙМИЗ



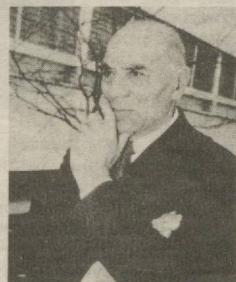
«Оила ва жамият» газетхонларини баҳор байрами — 8 март билан чин дилдан табриклайман. Аёллар йилининг шарофати билан бу йил баҳор бир ой эрта келди. Гуллаб яшнаётган Ватанимиз кўш нури билан бирга муҳтарам она-

хонларимиз, ажойиб опа-сингилларимиз ва барча аёлларимизнинг ҳароратли меҳридан ҳам баҳраманд бўлиб табиятни барвақт уйғотди.

Баҳорни орқага қайтариб бўлмаганидек, бизни ҳеч қандай тажовузкор кучлар истиқлол йулидан чалгитолмайди. Халқимиз йулбошчиси раҳбарлигида ҳаётимизнинг барча соҳаларида янгилашни ва юксалиш жараёнлари давом этиши учун ҳар биримиз барча имкониятларни ишга солашимиз.

Эзгу мақсадлар йулида бутун жамиятимизга ва барча оилаларга янги фарлар, тинчлик ва фаровонлик тилаймиз.

Пирмуҳаммад ҚОДИРОВ,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси



Президентимиз бу йили «Аёллар» йили деб эълон қилганида уларни кўз ёшлари туқилмасин деб уйлаган эди. Афсуски ўз ватанини, ота-онасини билмаганлар бегуноҳ одамларни қурбон қилиб, аёлларимиз кўз ёшларини туқишга мажбур қилди. Лекин она қарғиши, эл-юрт қарғиши уларни тинч қўймайди.

Мен бу гапларни гарчи тантана кунлари бўлса

ҲАЁТИМИЗ ЧИРОҒИСИЗ

ҳам, юрагимдаги доғ уртаниб турганидан айтдим. Қураш ҳеч қачон тухтамаганидай, мен юқорида баён этган, ёрқинлик истаб халқимиз ичидан чиққан истеъдодлар юрт тараққиётига ўз ҳиссаларини қўшаверадилар.

Бу йилги мустақиллигимизни нишонлаш кунларида катта тантана Юлдуз Усмонованинг эл-юртимиз ҳақидаги (агар мадҳия деб аташ мумкин бўлса шундай деб атардим) айтган қўшиғи қалбларимизнинг нозик торларини чертиб юборди. Уша кун.

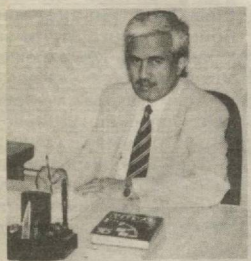
Кечагина опера балет театрида италиялик санъаткорлар айтган қўшиққа жўр бўлган Муяссар Раззоқова истеъдодига меҳмонлар қўйил қолишганини яши-

ришмади. Улар «Муяссарнинг мўъжиза овозини дунёга кўз-кўз қилса арзийди», — деган таклифни билдиришди.

Ҳамза театрида шунча йил ишлаб, ҳозиргидек истеъдодли актрисалар йиғилганини билмайман. Сайёра Юнусовани ҳам театрда, ҳам оилада тутган ўрни ҳавас қиларли. У саҳнада буюклар сиймосини яратса, ҳаётда оддий аёл, она.

Мен барча аёлларимизга Оллоҳдан бахт-саодат, тинчлик-хотиржамлик сўрайман. Санъаткор аёлларимизга эса парвоз тиламан.

Зикир
МУҲАММАДЖОНОВ,
Ўзбекистон халқ артисти.



Мен бутун аёлларини камситмаган ҳолда Ўзбек аёлларига тасаннолар айтмоқчиман, таъзим қилмоқчиман. Чунки улар туғилганларидан умрларининг охиригача гузаллик яратди. Улар гузаллик билан туғилиб, ундан айро яшолмайди. Бир сафар Франциядан меҳмонлар келишди. Шунда далада тутларнинг соясида тўп-тўп бўлиб кашта тикиб утирган аёлларни кўриб, булар ким, нима қилишяпти? — деб сўра-

БАҲОРИНГИЗ МУБОРАК, ОНАЖОН!



Ёшимиз улғайғач оқу қорани таниб, турмушининг турли қийинчиликларига дуч келганимизда ота-оналикдек ма-

шаққатли касбнинг заҳматларини шундагина тушунашимиз. Уйқусиз тунларда онамизнинг бешикни кучоқлаб бедор тонг оттирганларию, сал бетоблансак ўзларини қўярга жой топмай дунё кўзларига тор қуригани кўз олдимиздан утаверди.

Жон-жонимизга пайваста-ю, умри-умримизга жон қадар сингиб яшаётган муҳтарам волидамиз Уғилой Рустамова биз

8 фарзандни вояга етказди. Ҳозир 35 невага, 14 чевара ардоғида. Яна баҳорга, яшилликка етган кунлардаги таваллудингиз муборак бўлсин, онажон! Илоҳим умрингиз узоқ бўлиб, баҳорни ҳар гал хонадонимиз турида кўтиб олинг!

Рустам ОТАМУРОВОВ,
Сирдарё вилояти,
Ховос кўрғони

ОЛАМ ГЎЗАЛЛИГИ СИЗ БИЛАН...

ган эди. Шунда биз тушунтириб:

— Булар пахта териб чарчаб, дам олгани чиқишган, умид билан катта қилавтган қизларига, булажак кўёвларига атаб белбоғ, турли безакли чойшаблар, сўзаналар тикишади. Ёки янги меҳмон кутишайтган бўлса, унинг бешигига чиройли ёпқичлар тикишади...

Французлар улар яратган чорсиларни, ундаги нозик нақшларни кўриб, ўзбек аёлларининг ижодкорлигига, гузаллик яратишга бўлган эҳтиросларига юксак баҳо берган эди.

Она шундай заҳматкаш инсонки, у фарзандларини гудаклик чоғидан ўзи яратган гузаллик билан улғайтиради. Бола бешигида уйғоқ ҳолда ётар экан, бешик шокилаларини, ёпқичдаги безакли нозик нақшларни узоқ-узоқ томоша қилади. Булар унинг қалб-қалбига сингади.

Бугунги кунда жуда кўп умидли расом аёллар ижод қилишмоқда. Шаҳноза Муминова, Шоира Қўзиёва, Фазилат Сайидалиева, Азиза Маматова, Гулнора Раҳмон, Шаҳноза Абдуллаева...

Аёлларимизни 8-Март байрами билан табриклар эканман, гузаллик туйғуси ҳеч қачон уларни тарқ этмасин, дейман.

Турсунали ҚЎЗИЕВ,
Ўзбекистон Бадий Академияси раиси



Тамара ТИЛЛАЕВА:
Тошкент шаҳар М. Улугбек тумани халқ судининг раиси, ҳуқуқшунсолик фанлари номзоди:
— Ҳадича Сулаймонова,

АДОЛАТ ТАНТАНА ҚИЛСИН

Мамлакат Восикова, Ҳошияхон Муҳиддинова сингари ҳуқуқшунос олималаримизнинг фаолиятига ёшлигимдан ҳавасим келарди. Адолатпарвар аёлларимизнинг ҳаёт йулини, тажрибаларини урганишга интилардим.

Ҳуқуқшунос аёлнинг маънавияти гузал бўлиши керак. Судья аёлларнинг, бир қўлида фарзандларию оиласи, иккинчи қўлида булса «Адолат» тарозуси бўлади.

Чунки аёл — судьялар судья аёллар инсон тақдирларини ҳал этадилар. Эҳтимол кўпчилик учун бу иш кўнгилли эмас, лекин ҳар ҳолда юртимизга унинг устувор қонунларини ҳимоя-этиш учун ҳуқуқшунослар зарур. Мустақил юртимизда тинчлик барқарор бўлишини, осмонимиз беғубор, ҳамюртларимизга бахт-саодат ёр бўлишини истардим.

ЗУЛФИЯ БУГУНИНГГА МЕН БЎЛАЙ ҲОКИМ

Ховли тўла баҳор,
Кук тўла баҳор,
Нафис баҳор ҳиссин чулдирар қушлар.
Ҳали очилмаган гулларда ифोर
Қиш қировин қувиб дилларни хушлар
Ва биз бир сулола айвонимизда,
Нур, қувонч, хотира неъматига ром.
Эвара гувранар қучогимизда,
Ҳордиқ қунимизга бағишлаб ором.
Бир чоқ бувим айтган куйни такрорлаб,
Мен гўдакка секин айтаман алла.
Менга мунчоқ кўзлар боқади бодраб,
Ўғлимни-чи, уйку қучган бу палла.
Ҳордимми?
Элитди ё нафис кўклам,
Илк насим этаклаб сочиб юрган нур...
Наҳот ором бўлди боламга аллам
Чарчокларин тортиб бахш этди ҳузур.
Қўлидан сиргилган газет, ойнагин
Баландроқ токчага қўяй авайлаб,
Чойи совимасин, ўрай чойнагин,
Айтай алла ичра аллалар сайлаб.
Ухла, бугунингга мен бўлай ҳоким,
Кунни тунга улай гар сенга даркор.
Ва тепангда эзгу тилаклар айтгум,
Шундай ёнгинамда тўйиб ухлаб ол.
Қатор телефонларнинг узайин симин,
Йўқлаганга қандай «уйда йўқ» дегум?
Ақл билан ўлчаб йилларнинг вазнин
Элига кифт тутар инсон еткурдим.
Қандай кулай бўлса шундай ётавер,
Шобкин, овозларни кетга қайтарай.
Сим-сиёҳ қош, киприк,
Сочинг оқларин
Бармоқлармас, бахтли нигоҳ-ла тарай.
Хизматинг, бурчларинг, ҳис, туйғуларинг
Қўламин англашим бағишлар сурур.
Елкамга ололмама ақал заррасин,
Қодирман суюниб тилашга умр!

ЭЙ, АЗИЗ МОМОЛАР...

(шеърый лаҳза)

Пайгамбар насаби сиёҳ номингиз
Кунлар шод, ношодлик диддам устиди.
Баланд қад, нур ичра шому тонгингиз
Мана яшнаб турар Турон кўксиди.
Жаҳон шеърятин дарёсин кечи,
Биз дурлар топмадик Сизлардан афзал.
Кўнгли майингиздан лабболоб ичиб,
Мастана гурурла тўқиймиз газал.
Кўлингиздан тушган сеҳрли қалам
Билан дил кўзимиз очаетирмиз.
Асрлар таҳида қатлам ва қатлам
Сочиқ гавҳарларни топаётирмиз...
Шогирд тушдик деймиз, лекин не қўшдик
Сизларнинг шеърят жовонингизга?
Унинг ҳар жилосин дилларда тутдик,
Авлодни пайвандлаб пок номингизга.

— Хулқар опа, аввало қиссача ўзингиз ҳақда сўзлаб берсангиз.

— Адабиётни муқаддас деб билган муҳитда дунёга келиб, усиб яшадим. Бу менинг бахтим. Дадам, аям, ёшлиқда бувимиз Комила она сеҳрлар сўз ола-мига олиб киришди. Касб танлаганимда адабиётга қизиқиш устунроқ келди, шекилли, Москва, Тошкент дорилфунунларининг филология факультетларида таҳсил олдим, «адабиётшунос, адабиёт ўқитувчиси» деган мутахассислик бўйича диплом беришди. Мана, деярли 40 йил шу севган соҳамда адабиётга бўлган муҳаббатимни улашиб келдим. Менинг асосий ишим ўқитувчилик. Уни масъулиятли ва шарафли деб билардим. Ҳозир ҳам турли жойларда бизда ўқиб кетган талабаларни унраганимда, «Сиз бизга дарс бергансиз» деган гаплардан ўзини бахтиёр сезаман. «Дарахт бир жойда кукаради», деганлари рост экан, 35 йил ТошДУнинг филология факультетига хизмат қилдим. Умр йулдошим Омонбек

Тошмухаммедов — тарихчи олим. Дорилфунунда ўқитувчи, уч қизим, ўғлим, невараларим бор. Уларнинг бахти, шодликлари, ютуқлари — менинг бойлигим.

— Аёلسиз, онасиз, бувижонсиз. Онангиз — Ўзбекистоннинг улкан шоираси Зулфия ҳақида бу кун ҳаёлингиздан нималар кечапти?

— Болалигимизда дадам, аям бизларга кичик-кичик шеърлар ёзиб берардилар, бизлар ўқишни билмасак ҳам, уларни ёд олиб такрорлаб юрардик. Мана ушанга ҳам ярим асрдан ошибди... Мен ҳам, укам Омон ҳам ёшимиз улғайиб, ота-она, буви-бобо бўлдик. Худога шукрлар бўлсинки, фарзанд, неваралар билан бағримиз бутун.

Онамиз айтганларидек, ота бўлиб йўлга солдилар, она бўлиб бағрилариغا босдилар, ҳаётга лойиқ ниҳол экиб, ота номига муносиб фарзанд устиришга ҳаракат қилдилар. Бир аёл учун бу жуда масъулиятли иш! Лекин ижодда ўз йўлини топиб, ирмоғини оқизиш, жамиятда урнини топиб хизмат қилиш — бу аямиз учун

БАХТИМ ШУЛ ЎЗБЕКНИНГ ЗУЛФИЯСИМАН!

Адабиётшунос олима Хулқар ОЛИМЖОНОВА билан суҳбат

зарурат ва жасорат эди.

Биз доимо отамиз, онамиз ёди билан яшаймиз. Лекин баҳорнинг илк кунларида, аям таваллуд топган кун арафасида улар ҳақида айрича фикрлар, кечинмалар ўтади дилимдан. «Жонбағридан узиб» бизга берган ҳаёт учун, усганимиз муҳит, тарбия учун, хонадонимизда ҳукм сурган руҳ ҳаёт йўлимизни топишда бизга мадад, суянчиқ бўлганлари учун миннатдорлик туйғуси... Шу билан бирга қарздорлик ҳисси тинчлик бермайди. Тўғри, биз аямизни ардоқлар эдик, ранжитмасдик, оғирини енгил қилишга интилардик. Лекин ҳамиша ҳам бунинг урдасидан чиқолдикми? Мана, ҳозир мен ўзимни аямиз ва шеърят олдида жуда қарздор ҳис қиламан. Аямнинг ижодхоналарида ёзув столида талайгина нашр этилмаган асарлар қўлёмаси қолган, уларни оққа кучириб китобхонага етказиш керак...

— Ўзбек аёли, онаси бўлганингиздан фахрланасизми?

— Фахрланмай бўладими? Ўзбек аёли ҳақида ёзилган мисраларни биров тўплаганими? Ҳаётни аёلسиз тасаввур қилиб бўлмаганидек, шеърят ҳам аёلسиз бўлмайди.

Аёл ўзининг энг муқаддас бурчини оилада деб билган, фарзандлар камоли, демак келажак, ҳаётнинг давомининг унинг зиммасида. Тавонимизда аёлга алоҳида эҳтиром билан ёндошлатганини, «1999 йил — аёллар йили» деб аталганида ҳам кўриш мумкин. Биз учун эса катта масъулият... Аёл бахти! Ўзбек аёлини, мард, ҳур, озод аёлни қуйламоқни аямиз ўзларига саодат деб билганлар. Мен ўзбек аёлининг бахти, қувончлари мулроқ, ташвишлари камроқ, ҳаёти борган сари енгилроқ, ундан шеърятга, гузалликка мойиллик кўпроқ бўлишини истардим.

— «Ўрик гуллаганда» қалбингизда қандай ўйлар кечади?

— Саволингиз яқинлашиб келаятган баҳор ҳавосини олиб келди ўйимга. «Шоир севган тўпроқ кўксиди хушбўй баҳор» кезиб йоради, деб ёзганлар аямиз бир шеърларида. Гуллаган урик новдаси Ҳамид Олимжон шеърятининг рамзига айланиб қолди. Баҳор, гу-



заллик, нафосат, ёшлик куйчиси бўлиб, кириб келди Ҳамид Олимжон адабиётга. Ижодхона деразаси олдида урик ҳар йили гуллайди, лекин бир йили алоҳида илҳом беради. «Новдаларни беэаб гўнчалар, тонгда айтди ҳаёт отини...» Мен ҳам бир кун тонгда ҳовлимизда ёки кўчада гуллаган урикка кўзим тушганда, азиз сатрларни такрорлаб юраман! Гуллаган урик аямиз шеърятини соғинч ва вафо рамзига айланди. «Баҳор келди, сени суроқлаб...», «Ўрик гуллар», «Демак, баҳор келди» каби шеърлари урик гуллаган баҳорнинг илк кунларида тугилган.

Қадрли шоирларимиз Асқад Мухтор, Абдулла Орипов ҳам Ҳамид Олимжонни урик гуллаган пайтда эслаб кўларига қалам олишган.

А. Орипов ёзади бир баҳорда:

**Ўрик гуллаганмиш
кечаги тонгда,
Баҳор муждаси
бу, яйрагин, эй, жон.
Йиллар ўтар экан,
бугунги кунда,
Етмишга тўлибсиз,
устоз Олимжон!**

Яна Зулфия аямиз сатрларида қайтараман сизни:

**Не-не янги
авлодлар келар,
Умр боқий ҳаёт йўлида,
Ушанда ҳам
ўриклар гуллар,
Сен бўласан диллар
тўрида.**

Мен эса ҳар баҳорда «Ўрик гулларининг мафтун» бўлган отамиз ва онамизни эслаб, уларнинг таниш сатрларини такрорлаб, гуллаган урик навдасини аста синдириб, хонага олиб кириб, унинг нашидасида неча кун юраман...

— Зулфия опанинг бу кунги шаъни, адабиётимиз ва маданиятимиздаги қадри ҳақида нима дея оласиз?

— Нима дея олардим? Менимча, бу саволингизга жавобни халқимиз меҳридан ва ўзларининг шеърларидан

излаш керак. 1995 йил баҳориди аям 80 ёшга тулганларида ҳурматли юртбошимиз Ислам Абдуғаниевич Каримов юборган табриклариди юксак баҳо берилган: «Сиз замонамизнинг забардаст шоираси ва жамоат арбоби сифатида Ўзбекистоннинг жарангдор овози бўлдингиз, деб айтсак, асло муболага бўлмайди. Жаҳон минбарларида янграган шеърларингиз — Шарқ аёлининг ақлу зақоси, фазл камолининг ноёб нишонасидир...»

Сиз Гулбаданбегим, Зебунисо, Увайсий, Нодирабегим каби Шарқнинг буюк, фозила аёллари бошлаган анъаналарни бойитиб, янги поғонага кўтардингиз. Меҳридон ва талабчан устоз Зулфияхонимнинг маҳорат мактабидан кўллаб ёш истеъдодлар баҳраманд бўлдилар...» Бундай самимий табриклар ва ҳурмат учун ташаккур «Халқимга айтар сузларим» номли шеърда ифода этилади.

**Эъозлар, ардоғлар
учун ташаккур,
Асли сиз офтобим,
мен зийғизман,
Тонглариңиз кулсин,
дориломон, ҳур,
Бахтим шул —
Ўзбекининг Зулфиясиман!**

Сизнинг саволингизга жавобни мен Абдулла Орипов эътирофида ҳам кураман:

**Коронгу тунларда
оловли сўзни
Кимки машъал тутса,
толея унга ёр.
«Бахтли аёлман», деб
айтибсиз ўзни,
Сиздай шоири бор
халқ ҳам бахтиёр!**

Саволингиз мени шундай туйғулар оғушига олиб кирди...
— Суҳбатингиз учун раҳмат!
**Суҳбатдош
Мухтор БЕК
Суратда: шоира Зулфия
қизи Хулқар
Олимжонова билан**

СИЗГА АЙТАР ГАПЛАРИМ КЎП...

«ТУРМУШИМДАН РОЗИМАН, АММО»... -5 сон

— Ҳа, Шарифахон синглим, бировнинг фарзандини фарзанд қилиб боқиб турмушга чиққан эрини эр қилиб яшаш учун анчагина сабр-тоқат керак. Буни мен ҳам жуда яхши билман. Сизни дил изҳорингизни худдики узимнинг дилимдаги сўзларни ўқийётгандай ўқидим. Мен ҳам худди сиздай 20 ёшимда уйдагилар розилиги билан 10 йил бирга ўқиган синфдошимга турмушга чиққан эдим. Шу ерда севги ҳақида айрим ёшлар учун ибрат буларли фикр билдирсам.

Камида ўн йил орқамдан юриб ўлдим, куйдим деб ўйланган биринчи эрим яъни синфдошим 4 йил деганда фарзандсизлик сабабли мендан ажралишга осонгина рози бўлди. Қани унинг йигитлик ваъдалари, қани унинг гурури, қани севгиси, қани унинг вафоси, қани унинг мени ўйлаганда ёнаётган юраги, қани унинг мени бошқа йигитлар (улар ҳам синфдошларим эди) олмақчи бўлганда уларга қаршилиқ қилган йигитлик ори? Шуларни ўйласам, айрим йигитларимиз орсиз, гурурсиз, эканликларига яна бир қарра амин буламан. Чунки осонгина ажралишга рози бўлди ва уч ойда бошқасига ўйланиб олди. Ўйланганига куймайман. Чунки менинг узим яшаётганимизга уч йил бўлганда қайнонамга, «Она, ўглингизга сиз айтинг, ажралишайлик, ахир ёлғиз ўглингиз. Сиз қариб қолдингиз, сиздан кейин қурган фарзандларимиз бизга ҳам армон бўлади, (қайнонам 77 ёшда эдилар) неварга қурмай кетдилар деб», — деган гапни айтганим. Мен фақат қайнонамга ачинар эдим. Камбагал оилага келин бўлган эдим. Уларни камбагал дейишимга сабаб, уша пайтларда уларидан на телевизор, на радио, на газ йўқ эди. Керагаз ёқиб кампир кунини кўрар экан. Уйлари эса бир бостирмадай эди. Лекин бундан норози бўлиб яшамадим. 4 йил сиз оғзимиз сенга бормади. Фақат бир мартагина ажрашимиз сузига тезда рози бўлгани учун «севги» йўқ нарса экан, дейман холос.

Энди менинг кейинги ҳаётимдан сўрасангиз. Мен ҳам онамни киди акси йил утирдим (отам вафот этганлар) Худога шукр, ака-укаларим кўп. Биз 7 фарзандимиз—5 ўғил 2 қиз, узим олий маълумотли иқтисодчиман. Уша пайтда туман марказидаги «Сельхозтехника»да ёрдамчи иқтисодчи эдим, кейин мени «Гигант-колхоз»и МТСига бош иқтисодчи-

лик вазифасига таклиф қилишди. Шу ерда 5-фарзандли бир инженер йигитнинг аёли вафот этган экан. Кўпчилик орага тушгандан кейин биз учрашдик. Мен ҳам сиздай биринчи учрашувдаёқ, «Мен сиз учун эмас, фарзандларингиз учун сизга тегишга розилик беришман, янги учрашувга ҳеч бўлмаса иккита фарзандингиз билан келинг», дедим. Улар янаги сафар 8 ёшли катта қизларини ҳамда 6 ёшли катта ўғилларини олиб келишди, не кўз билан курайки қизлари II-гуруҳ ногирони эди. Бизни машинада Маргилон шаҳрига олиб бориб ўйнатиб келишди. Ушанда худди сизни қизингиздек, қизлари «ойижон» деб, ёпишиб қолган эди. Қайтиб келишда эса ўғиллари тиззамда ухлаб қолди. Уйга етиб келиб ўйнонадиким мен йўқман, аямни топиб беринглар, деб роса тўполон қилибди. Кейин кечкурун ота-боло бизникига телефон қилишди. Телефонда «Ойи қарадга қолдингиз», — деган овоз юрагимни қандай ларзага солганини сизга таърифлаб беролмайман. Шунда «Мени кучага ташлаб кетдиларингиз-ку қўрқиб турибман десам», — «Ойижон, қўрқмай туринг, ҳозир дадам билан бориб сизни ўйга олиб келамиз», — деган эди. Уша ўғлимни ўйладим. Узимнинг ҳам бир ёш ўғлим бор. Севган қизини олиб бердик. Кичик қизларидан бирини турмушга бердим. Ушанда 5 ёшда эди. 3 ёшли қизлари ҳозир тарбиячи касбини эгаллаган. Бешикда қолган ўғиллари эса ҳозир армияга кетиш тараддувида. Мен ҳам буларни орақасидан бир қизли бўлдим. Қизим 15 ёшда. Ҳа айтганча, Шарифахон, мен сизга бир сир айтмай, мен уч хотиннинг фарзандларини бириктириб бир-бирига меҳрибон қилиб тарбияламоқдаман. Чунки вафот этган аёл эримнинг иккинчи хотинлари бўлган. Биринчи ўйланишларида бир қизни курсатиб, бошқасини олиб келиб беришган. Шундай бўлса ҳам у билан бир йил яшаган. Охири виждон азобида қийналиб ажралишган. Ундан бир ўғиллари бор экан. Ушанда у 12 ёшда эди. У ҳам бизникига келиб кетиб юрган вақтида акамнинг қизларини кўз тагига олиб юрар

экан. Армиядан келгандан кейин даси тўй қилиб, акамнинг қизини олиб беришди. Кундошим уйда яшашади. Ҳозир уларнинг икки фарзанди бор — бир ўғил, бир қиз. Биринчи кундошимнинг ўғли бўлишига қарамай, бирим меҳрибон, бирим меҳрибонки, асти қўяверасиз. Тез-тез жиямин билан келиб туришади. Қизларим бориб болаларини олиб келиб қарашади. Бошқа туманда яшашганига қарамай, борди-келди узилмайди.

Шарифахон, ўз ҳикоям билан бўлиб сизга айтганим гапларим қилиб кетди. Синглим, эрингизни ичишига сиқилманг. Агар эрингиз ақлли йигитлардан бўлса бир кун ичкиликни ҳам ташлар. Сиз ўз асабларингизни сақланг, қолаверса, ҳомилидор экансиз. Эсон-омон кутулолинг, илоҳим. Болангизни соғсаломат бағрингизга босиб дустудушманлар олдида кутариб юринг. Ҳозирги майда-чўйда, икир-чикирларни ҳеч машаққат деманг. Ҳали фарзандларингиз катта бўлишса ҳам ташвишлар ҳам каттаради. Чунки қизларни чиқарай, ўғилларни ўйлай дейсиз, қандайдиларни кунглини олай дейсиз, чиққан қизларингизни кунглига қарай дейсиз. Ушанда ҳам сизга бардош-сабр керак бўлади. Сизни турмуш уртоғингиз узини ўйламай, фарзандларини келажagini ўйлаб иш тўтса, қизларини сепига бирор донга сочиқ кутариб кириб келарди. Чунки инсонга буюм ҳар доим керак. Буни мен ўғил ўйлаб, қиз чиқариб билдим, бошқа нарсани айтмай қўя қолай. Энди ичишга келсак. Эркак киши ҳаммаси ҳам ичади. Бу муаммо ҳеч қачон эркаклар ўртасида ҳал бўлмаган. Аммо узини билган эркак фарзандлари ҳаётига тийрак кўз билан қарай керак, деб ўйлайман.

Мен ҳам шу фарзандларини боқиб тарбиялаб, оқ ювиб-оқ тараб, игна билан қудуқ қазигандай қишлоқда обрў орттирдим. Худога шукр, ҳамма ҳурмат қилади. Шунинг учунми 1990 йили мени қишлоқ хотин-қизлар қўмитасига раислик лавозимига сайлашди. 6 йил яъни 1996 йилгача икки вазифани—ҳам ҳисобчиликни, ҳам қўмита раислигини қилдим. Ҳозирда ҳисобчилик қилиб ишлаб турибман. Турмуш уртоғим ичганда ичади, лекин сиз оғиз-

лари сен деган эмас, жуда ҳурмат қиладилар.

Синглим, яна 5—6 йилдан кейин ҳаётда шундай ишларингиз кўпайиб кетадики, қайси бирига бўлишингизни, қайси бирини ўйлашингизни билмай қоласиз. Уша вақт учун асабларингизни ва соғлигингизни асранг.

Шарифахон, ногирон катта қизим ҳақида ёзмаман. Уни Ташкентда, Хоразмда кўп марта даволатдим (бир қули ва бир оёғи чап томони яхши ишламас эди). Муолажалар оз бўлса-да, фойда берди, олдингидан анча яхши, енгил қадам босадиган, оқсоқлиги унча билинмай қадам босадиган, қули эса бир нарсани ушлашда унча қийналмайдиган бўлди. Мен келганимда энди иккинчи синфда ўқирди. У қиз мактабни тугатгандан кейин Тошкент-социал-таъминот вазирлиги қошидаги ногиронлар ўқийдиган билим юртини ҳисобчилик курсида ўқитдим. Ҳозир Меҳнатобод маҳалла кенгашида ҳисобчи бўлиб ишлаб юрибди. Менга ҳали ҳам ушандай меҳрибон. Укаларининг тарбиясида менга ниҳоятда катта ёрдам беради. Ўзи ҳам ақлли, ҳушли қиз бўлган. Ҳозир 24 ёшда. Ким келин қилса, барака топади. Бир қўлда бўлса ҳам ҳамма ишни бажаради, бўлмаса укаларига қилдиради. Жуда покиза, ёзода қиз бўлган. Оллоҳ ҳаммасини ақли ҳушидан адаштирмасин, деб тилайман.

Истардимки шундай оилалар телевидение орқали курсатилса, шундай аёллар боққан фарзандлардан интервьюлар олинса. Ўғай оналарнинг фақат ёмон томонлари курсатилмай, яхши томонлари ҳам курсатилса, биз ҳам анча ҳурсанд бўлардик. Меҳнату заҳматларимизга мингдан минг рози бўлиб, фахрланиб юрардик. Ахир ўз фарзандларини боқолмай ташлаб кетаётганлар ҳаётда қанча, ўз фарзандларига яхши тарбия беролмай қизларини фоҳиша, ўғилларини ўғри, муттаҳҳам ва қазоб қилиб тарбиялаётган оналар камми? Бу билан мен узимни мақтаётганим йўқ. Ҳаётда бор нарсани айтаялган, холос.

Мен эса Шарифахон билан хат орқали бўлса ҳам гаплашгим бор. Унга ҳали айтганим гапларим кўп. Шарифахон, менга хат эзинг, кутаман, хўпми?

Меҳринисо БЎТАБОЕВА,
Наманган вилояти,
Мингбулоқ туман
Меҳнатобод қишлоқ, М. Юсупов
кўчаси. 28-уй

САБРНИНГ ТУБИ ОЛТИН

«ҚИЗ БОЛА ФАРЗАНД ЭМАСМИ?» — 46 сон

Пайғамбаримиз Мухаммад Мустафо саллоллоху алайҳи вассалам муборак ҳадисларида шундай дейдилар: «Кимки уч қизни воёга етказиб уни оқила ва олима қилиб тарбияласа, унга дўзах ути ҳаромдир... Дарҳақиқат, биз ҳам пайғамбаримиз умматлари эканмиз, нега ҳадисларга қулоқ солмаймиш. Айрим бир одамлар тирноққа зор бўлиб юрганида, бу эркак-ота Оллоҳнинг берган неъматларига шукрона айтса бўлмайди-ми?»

Менинг опам ҳам қаторасига 5 та қиз фарзандли бўлишди. Бешинчи фарзанди ҳам қизлигини эшитиб, опам хафа бўлиб маззалари қочиб қолди, поччам эса аразлаб касалхонага бормабди. Буни билиб қолган опам, поччам келганларида: «Кўёв нимага хафа бўласиз, Оллоҳнинг берган неъматига шукрона қилсангиз бўлмайди-ми. «Қозонда бори чўмигча чиқади» ёки «Нима эксанг, шуни ура-

сан», — деб насиҳат қилдилар. Олтинчи фарзанд бўлиб ўғил туғилди.

Шундай экан «Сабрнинг туби сариқ олтин», — дейдилар. Сабр қилса ҳаммаси яхши бўлиб кетарди. Бечора аёл эрининг захарли сўзлари қурбони бўлди. Қизни берган худо, насиб этса ўғил ҳам берарди-ку. Йигит ростданми ёки ёлғондан биттаси билан никоҳдан ўтиб кўйдим, деб аёлини ранжитади. Наҳотки унинг туртта фарзанди борлигини билган аёл у билан турмуш қуришга рози бўлса. Ким қафолат бера олади иккинчи хотини ўғил туғиб беради деб. Оллоҳ балки бу хотинига ҳам қаторасига қиз фарзандлар ато этиши ёки шу турт норасида гудакнинг кўз ёшлари сабабли тирноққа зор қилиб ҳам қўйиши мумкин-ку...

Азиз одамлар! Бир-бирингизнинг қадрингизга етинг. Умр ўткинчи, умр оқар дарё...

Исмоил,
Денов шаҳри

СИЗ ҲАҚСИЗ, СИНГЛИМ

«У ҲАМ ЎЗ ТЕНГИНИ ТОПСА-ДЕСАМ»

Ҳурматли Мухайёхон! Сиз ноҳақ эмассиз. Сизни туғри тушунмаганлар узларини уша дугонангиз ўрнига қўйиб курсалар бўларди. Шунда ҳам бундайларнинг баъзилари тушуниб етмади, баъзи илмсизлар, калта уй инсонлар эса барибир тушунмайдилар. Бизлар ёшлик давримизда чеварчилик ўқишини битиргач туман маийш қизмат уйда хунар урганганмиз. Умрзоқ хожи Саримсулов деган кекса отахон қизларга ниҳоятда меҳрибон, насиҳаттўй эдилар. Баъзиларимиз кўёв танласак, чевар опаларимизга бу қизларни вақтида турмушга қиқшини ўқдириб боринглар, дердилар. 22 нафар дугоналар биринкетин эрга тегиб кетдик. Фақат ота-онаси йўқ, акалар, хола-тоғалар тарбиясига муҳтож бўлган Муножатхонни турмушга узатиш пайсалга солиниб ёши ўтиб кетди. Анча йиллар ўтгач, Муножатни бир сихат-гоҳда учратиб қолдим. Устлари юпун, юзларини ажин қолпаган бу дугонамдан турмушини, фарзандларини сўрасам, икки қулни юзига тутиб ўқсиб йиғлади. Муножатга ҳеч ким гамҳурлик қурсатмагандан кейин, у кўна аёлга айлиниб қолибди. Мухайёхон дугонангиз қирқ ёшда бўлса-да ҳалиям кеч эмас. Куч-қуввати бор, шу сабабдан ўз тенгини топиб турмуш қуриб олсин. Ойлали аёл ҳам, эркак ҳам жаннатда яшаган билан тенг бўлади. Ҳадемай ёши ўтиб фарзандсиз қилиб кетиб, афсус-надомат чекса кунлига ҳеч ким далда беролмайди. Фарзандларнинг ўғил боласи ини-қиз боласи сингил бўлиб қариганда асқотади. Сизнинг фикрингизни бизлар ҳам қўллаймиз. Узгалар дардига, фикрига жон қуйибтирибсиз, сизга раҳмат.

Матлуба ИСРОИЛОВА,
Анджон вилояти Олтинқул туман
«Саломатлик» маркази ходими

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

Азиз
фарзандларим
МАЪМАРАХОН
ва
ДУШНОХОН
Сизларни та-
валлуд айёмин-
гиз билан мубо-
ракбод этиб,
бахтимизга соғ-
саломат, бахтли
ҳаёт, узоқ-умр,
қалбингизда ий-
мон гавҳари ила
яшамоқликни
Оллоҳдан сураб
ҳалқимизга, ва-
танимизга тинч-
ликхотиржамлик
тилаб:

**Адажонинг,
Онажонинг**

Азиз
омажонимиз
Шуғруло!
Сизни ва
келиндарин-
гизни 8-март
хотин-қизлар
байрами бил-
лан чин қалб-
дан табрик-
лаймиз.

**Кувингиз
Назаржон,
қизингиз
Моҳира**

Фарзандимиз Собиржон!



Се-
ни ту-
гил-
га н
куни-
н г
билан
чи н
дил-
да н
табриклаймиз. Сенга узоқ-
умр, бахт тилаймиз. Ҳаёт-
тинг зилол сувдек тиниқ,
асалдай тотли, чинордек
мустаҳкам бўлсин.

**Эҳтиром билан оила
аъзолари ва синглинг
Наргиза**

Синим Махмуд!



7 март туғилган кун-
инг ва 8-март хотин-
қизлар байрами билан
табриклаймиз. Сенга
Оллоҳдан бахт тилаб
қолгувчи

**Поччанг
Назарали,
опанг Моҳира**

Азиз
қизимиз
Дилфарузхон!
Сени туғил-
ган кунинг бил-
лан табрик-
лаймиз, ило-
ҳим ақлли, гу-
зал инсон бу-
либ вояга ет-
гин.

**Адаган Мухтор,
аянг
Мадина**

Азиз Муамтаржон
ва **Шаҳнозаҳон!**
Сизларни яқинлашаётган
8-март — баҳор айёмин-
гиз-ла қутлаймиз! Сизлар-
га соғлиқ, бахту саодат
ишларингизда омадлар ти-
лаймиз.

**Сирғали тумани
прокуратурасидаги
ҳамкасбларингиз**

ОИЛА — 527

26 ёшдаги келишган,
иқтисодчи вазифасида
ишлайдиган қиз Тошкен-
т ёки Самарқандда
яшайдиган хушфэъл, оли-
жаноб йигит билан тани-
шишни истаиди.

Ушунга Сизга
Ушунга Сизга



Кулоқларимиз фақат эшитишгина
эмас, балки ички аъзолар билан бе-
восита алоқа вазифасини ҳам бажара-
ди.

Ички шамоллашлар — масалан:
буйрак, упка, биқин, кукрак ва ҳоқа-
зо оғриқларни тузатиш учун унғ кўл
билан унғ қулоқни, чап кўл билан
чап қулоқни бир кунда камидда беш
маротаба 3-4 минутдан уқалаб турсак
томир орқали шамоллаган аъзолари-
мизни қизитиб, бир ҳафтага қолмай

**ҚУЛОҚДА
ГАП КҮП**

касалликдан фориғ этади.

Шамоллаган ёш болаларнинг икки
кулогини оҳиста ушлаб, жигга тега-
ган ҳолда кунга беш маротаба 3-4 кун
уқалаш керак.

Кулогингизни совуқдан ҳимоя қил-
маслигингиз (эркаклар қулоққинсиз,
аёллар рўмолсиз юриши) ички аъзо-
ларнинг шамоллашига сабаб бўлади.

Саидмурод САИДАҲМАД



Онажон сизни 8-Март Халқаро хо-
тин-қизлар куни билан табриклаймиз.
Сизга боқий умр, сиҳат-саломатлик
тилаймиз.

**Фарзандларингиз — Ёрбек,
Шахло, Мадина**



ҲАҚИҚАТ

(Наргиза қизим хотирасига)
Япрогим тўқилди бевақт танамдан,
Ой қизим кўз юмди эрта оламдан,
Ёш бўлиб айрилдим мурғак
боламдан,
Яна не зулминг бор менга,
айт ҳаёт?

Бўйим қучоқлаган жажжигина кўл,
Жаҳаннам қаърига толди энди йўл,
Бу ҳаёт гулзори манга энди чўл,
Яна не зулминг бор менга,
айт ҳаёт?

Қизимнинг нурини сўндирдинг нега?
Очилмай гунҷамни сўлдирдинг
нега?
Мен қолиб боламини ўлдирдинг нега?
Яна не зулминг бор менга,
айт ҳаёт?

БИР ЙИЛ ОЛДИН ХАБАР КЕЛГАН ЭДИЮ...

Мен ушанда ёшгина келин эдим.
1991 йил. 2-ноябрга утар кечаси бир
туш кўрдим. Тушимда опамнинг умр
йўлдошлари (раҳматли поччам) кун-
гирок қилган эмишлар. Мен трубка-
ни кутариб у киши билан сурашиб-
ман ва «Почча, сиз шу вақтгача қаер-
да эдингиз?», — деб сурабман. (У
киши уша вақт ҳаётдан кўз юмган
эдилар). У киши эса мен ҳозир гу-
зал жаннатмакон жойларда юрибман,
«Опанг яхшимми?», — деб сурадилар.
Мен эса, «Ҳа, фақат сизни роса со-
ғинганлар», — дермишман. Шунда у
киши мени ёнларига чақирармишлар.
Мен эса ҳужайинимдан суроқсиз
бора олмаслигимни ва яқиндагина
турушга чиққанлими айтар эмиш-
ман. У киши мени роса чақирдилар.
Мен эса «йўқ» деб туриб олибман.
Сўнг унда сендан бошқа ким бор

деб сурабдилар. Мен эса раҳматли ука-
жоним борлигини (уша пайтларда у
тирик эди) айтибман. Сўнг у киши укам
Муроджон билан роса ҳол-аҳвол сура-
шибдилар. Ва уни ёнларига чақирди-
лар. У эса, «Майли, почча онам билан
дадамдан сурай, албатта бораман», —
дер эмиш. Сўнг эса, «Купи билан бир
йилгача бораман, албатта бораман», —
дермиш. Шунда поччам, «Қара; адаш-
магина, тўғри менинг олдимга келгин»,
— десалар, уям, «манзилингизни айти-
нг», — деб сурармиш. Поччам эса ман-
зилим «жаннат» дермишлар.

Мен эса укамни нукул уришармишман,
«Нега узингча ваъда берасан», — деб.
«Ҳамама кунса ҳам, онам кунмайдилар,
барибир ортингдан борадилар», — дермиш-
ман.

Эртаси куни бу тушни раҳматли она-
жонимга айтдим. У киши эса галати

Табириномаси

бўлиб, «Э, кўрган тушинг курсин», —
дедилар. Шундан сўнг бу тушни уну-
тиб юбордим.

Аммо... 1992 йил 2 ноябрдан утар
кечаси укам ҳақидаги шум хабар этиб
келди. У ҳам поччамдек узоқ йўлда
машинада автомобил ҳалокатига учра-
ган, яъни шаҳид бўлган эди. Қаранг-
а, бир йилдан сўнг айнаи уша кеча у
ҳақиқатдан поччасининг ёнига жунуди.
Шундан сўнг онажоним ҳам бир ярим
йил утар-утмас 17 ёшли кенжатоилари-
нинг фириғида ёниб-адо бўдилар ва
ҳаётдан 55 ёшларида кўз юмдилар.

Биз гумроҳ бандаларга бир йил ол-
дин хабар келган экану, биз эса...

**Назира УРОҚОВА,
Қарши**

«Оила ва жамият» ёрдам берди

ИШГА ТИКЛАНДИ

Тахририятимизга Қашқадарё вилояти, Қарши шаҳридан Г. Усмо-
нова шикоят мактуби йўллаганди. У ишдан ноҳақ бўшатирилганини,
ўз урнига қайта тикланишга ёрдам беришимизни сураганди. Маз-
кур ариза юзасидан муҳбиримиз И. Сатторов атрофлича текшириш
ўтказди.

Яқинда вилоят ҳокимлиги урта-маҳсус касб-ҳунар таълими бош-
қармасининг бошлиғи И. Раҳимовдан бу ҳақда жавоб олдик. Хатда
Гулнора Усмонованинг ушбу бошқарма хужалик ишлари мудирини ва-
зифасига тикланганлиги хабар қилинган.

Шунингдек, Х. Акабобовнинг тахририятимизга мадад сураб ёзган
аризаси юзасидан ҳам расмий жавоб олдик. Қашқадарё вилояти Дех-
қонобод тумани ҳокимининг 25.02.1999 йил 1-қарорига асосан фу-
қаро Ҳужамберди Акабобовнинг шикоят аризаси ижобий ҳал этилган.

**«МАТБУОТ ТАРҚАТИШ УЮШМАСИ»
АКЦИЯДОРЛИК ЖАМИЯТИНИНГ
1 ЯНВАР 1999 ЙИЛГА БАЛАНС
ҲИСОБОТИ**

№	Моддалар номи	Актив		Пассив	
		01.01.1998	01.01.1999	01.01.1998	01.01.1999
1.	Асосий воситалар қолдиқ нархи	7200	6220		
2.	Акциялар	851	1227		
3.	Ишлаб чиқариш захиралари	834	1657		
4.	Сотиш учун олинган моллар	35446	47696		
5.	Пул маблағлари	6492	10119		
6.	Капитал жамағма		33		
7.	Харидорлар билан ҳисоб-китоб	163	738		
8.	Бюджет билан ҳисоб-китоб	9	52		
9.	Бошқа дебиторлар	1401	733		
10.	Келажак масвум харажатлари		454		
11.	Низом жамағмаси			2537	2537
12.	Қўшимча маблағ			380	380
13.	Заҳира маблағи			128	381
14.	Тақсимланмаган фойда			1619	5125
15.	Келажак даромадлари			3771	5579
16.	Кредиторлар			35887	39660
17.	Бюджетга қарзлар			1089	4042
18.	Меҳнат ҳақи бўйича қарзлар			1212	1357
19.	Иктымолӣ сугурта қарзлари ва таъминот			489	800
20.	Бошқа кредиторлар			3275	6998
21.	Олинган аванс			2009	2070
Жами баланс бўйича		52396	68929	52396	68929

Ажойиб-ғаройиб

ҚАССОБ БЎЛИШИМГА САЛ ҚОЛГАН

Неча ёшдалигим эсимда йўқ. Болалигимда дадам раҳматли кўйлар-
дан бирини сўйганлариди диққат билан кузатиб турган эканман. Эр-
таси куни маҳалламиздаги бир журам, боғимизда уйнаб юрганнимда
олдимга келиб: — «Кеча даданг кўйни қандай қилиб сўйдилар, кур-
сатиб бер, — дебди. Мен унга куйимизни қандай қилиб сўйганини
курсатиш учун арқонни олиб келиб, «мана бундай ётсан», — деб
ўзининг розилиги билан кўл-оёғини боғлаб, бўйни томонидан те-
ша билан ерни бир оз қазибман. «Энди этиб кутиб тур, пичоқни олиб
келгунича», — дебман. Кейин дадамга бориб, кечаги пичоқни бе-
ришларини сурабман. Дадам ҳайрон бўлиб сабабини сурасалар, мен
уртоғимни кечаги куй каби сўймоқчи эканлигимни, боғнинг бошида
унинг кўл-оёғини боғлаб қўйганимни айтибман. Югуриб уша жойга
борган дадам, дарҳол журамнинг оёқ-қўлини арқондан бўшатибдилар.
«Журам омон-эсон қолгани учун, эртаси куни худойи қилиб, унинг ота-
сини ҳам чақирган эканлар.

Шундай қилиб, десангиз менинг ҳам қассоб бўлишимга оз қолган...

Саидабзал

Расмига термулдим кўзларимда ёш,
Укириб йиғлайман беролмай
бардош,
Эй, фалак бўлмасанг бунча
бағри тош,
Яна не зулминг бор менга,
айт ҳаёт?

Кўрмайин ўтаман энди боламини,
Хис қилмай ўтаман энди оламини,
Кимга айтсам экан юрак ноламини,
Яна не зулминг бор менга,
айт ҳаёт?

Нега бажармадинг қилган
ваъдангни,
Бевақт ўзинг олдинг берган
мевангни,
Қизгинам кечиргин шўрлик отангни,
Яна не зулминг бор менга,
айт ҳаёт?

Жойларинг жаннатда бўлсин ой
қизим,
Кўзалари кўзмунчоқ, юзи
ширмой қизим,
Фаришталар ёнидан берсин
жой қизим,
Сен ҳам бу қилмишдан энди
қайт ҳаёт?

Хар кимнинг дилбанди бағрида
бўлсин,
Ҳаёти қувончга, шодликка тўлсин,
Отаси фарзанди қўлида ўлсин,
Олдин келган билан олдин
қайт ҳаёт?

**Рустам ХОЖИЕВ,
Шайхонтоҳур тумани, Жар-арик
маҳалласи**

УЛАРГА ОРТИҚ ДАРАЖАДА ИШОНМАНГ...

Мен олий маълумотли педагогман. Турмушга чиққанга 17-нчи йил кетаяпти. Эрим билан севишиб турмуш курганмиз, у ҳам олий маълумотли. Туйимиздан кейин (1982 йил 27 июн) 4 ой утгач у армияга кетди, қайнона-қайнотам олдида яшаб, 1,5 йил садақат билан кут-м. Кейин шаҳарга ишлаш учун кучиб кетдик. Шаҳарда яшаётганимизга ҳам 14 йил бўлди. Дастлаб биз жуда яхши яшардик, бир-биримизни астойдил севардик. Кунлар шу зайлда ўтар, аммо фарзанд туғилишидан дарақ йўқ эди. Дастлабки 5 йил фарзандсизлигимиз эсимизга келмади, севги суруридан маст бўлиб юраредик.

Аммо кейин югур-югур, даволаниш бошланди, Ташкентга ҳам бир неча марта келдик. Москвага 2 марта бордик. Москвада эримдан айб топишди. Мен эримни аввалгидан ҳам кучлироқ севар, зайлардим, майли, болам бўлмасаям бирга яшасам, шу инсонга умримни бағишлайман, дердим. Бирон мартаям айб сизда экан, деб айтмаганман, худо шоҳид. Лекин турмушимизда аста-секин совуқ кунлар бошланди, эримнинг менга мутлақо эътиборсизлиги, бир ўзимни ташлаб 2—3 кунлаб йўқ бўлиб кетишлари одат тусига кира бошлади.

Ҳаммасига чидадим, охири бир куни ажралиш ҳақида сўз очдим. Шундаям айбни ўзимга олдим. «Майли, биронта бола-чақали эркек хотинга, меҳрга зор бўлса, ушанга меҳр берарман, болаларига оналик қиларман, лекин инсоний қадр-қимматини оёқ ости қилинишига, чидолмайман», — дедим.

Шунда эрим, «Жоним, мен сизни севаман, сизни ҳеч кимга алмаштирамайман, фақат нима қилишни билмай қолдим», — деди. У ёқда қайнона-қайнотам ўлгани кун бермас, хотинингни ҳайда», деб ҳоли жонига қуйишмас, менкилар ҳам, «Бо-

лам, умринг утиб кетаяпти», — дейишларини қуйишмасди.

Хуллас, турмушимизнинг 10-нчи йили эр-хотин келиши фарзандликка бола олдик, ўғил бола, яхши ният билан исмини Равшанбек қўйдик, умримизнинг ёруғ, равшан кунлари бошлансин, деб орзу қилдик.

Мен оналик бахтидан эрим эса оталик бахтидан маст эдик. Уч кунлик чақалоқни бор оналик меҳрим билан парвариш қилдим. Кечалари неча марта йиғласа, шунақа марта туриб сўт иситиб берардим. Ўзи туққан оналар боласи йиғласа кукрак тутиб эмизсалар, мен ҳар сафар йиғлаганида ўрнимдан туриб сўтни илтиб берардим, юрак қоним билан катта қилардим. Касал бўлиб қолганида зор-зор йиғлаб ҳудого нола қилардим, агар шунга бир нима бўлса ўзимнинг улдиришга тайёрланиб юрардим. Йўқ, худого беадад шукрлар бўлсинки, болажоним ҳозир 6 ёшга кираяпти, шунақаям ширин болаки, боғчага қатнайди, аяжоним деб сўяди, оналик бахти ҳеч бир бахтга ўхшамаслигини энди мен ҳам биламан, боламдан жонимни ҳам аямайман. Боламнинг бир оғиз «аяжон» дейишига жоним фидо, дунёда ёлғиз шуни деб яшайман.

Аммо эрим... Тўғри, ҳақиқатдан куя ўймайман, эрим ҳам мен билан баббаравар боламини боқишди, ҳатто тувалқириниям ўзи тўқарди, уям Равшанбекни жуда-жуда яхши қурарди, бола эса мендан ҳам кўпроқ дадасини яхши қурарди.

Надоматлар бўлсинки, ҳозир ҳаётимда энг оғир, ҳал қилувчи дамлар. Шу кунгача мен бахтиёр аёлдек яшаб юрардим. Яқинда эримнинг кичик ўкаси ўйланди. Дада-си хизмат сафарига эди.

Ўғлим иккимиз тўйга (қишлоққа) бордик. Тўй бошланишидан олдин бир хотин қайнисингиларим, овсинларим билан қаттиқ-қаттиқ гап-лашаётганини сезиб қолдим. Мен, «Нима гап, бу хотин ким», — десам ҳеч ким айтмади. Хуллас, бу хотин эримнинг иккинчи хотини экан, унга уйланганига 3—4 йил бўлиб қолибди, қишлоқдаги участка ҳовлига қўйиб яшаб юрган экан, эримдан бир қиз туққан эмиш, қиз 2 ёшга кирибди. «Шу вақтгача «хотинимни ҳайдаман», — деб ҳайдамади. Энди ўзим унга айтаман», — деб қасд қилиб тўйга келган экан.

Уша вақтдаги мени аҳволимни тасаввур қилаверинг. Кун кеч бўлиб қолганига қарамай ўғлимни олдимда такси ёллаб шаҳарга уйга қайтдим.

Мен ишониб юрган, бир беғуно боланинг тақдириниям уз тақдиримизга қўшган ёлғончи эрим учун худди аза оғандек зор-зор йиғладим. У фақат менга хиёнат қилиб, мени алдагани йўқ, балки ўғлимизга ям хиёнат қилган эди. 3—4 йиллаб индамай яшаб юришга, алдаб юришга ҳаққи йўқ эди. Шу ишни қилмоқчи экан, нега қонун олдидаям, одамлар олдидаям Равшанга оталиқни буйинга олди, худони уртага қўйиб ота-бола бўлди. Аввалроқ менга айтса — мен тушунардим, ажралиб кетардим, эҳтимол мен ҳам бошқа турмушимдан бола қуриб, эримни унутиб юборардим. Ҳозир мени кўпроқ Равшанга нима деб тушунтиришим қийнапти.

Мен то ўлгунимча Равшанни дейман — бу аниқ. Мен эримга ўхшаб эгистлик, пастлик қилмайман, ҳеч қачон!

Ҳозир эрим, «Мен сизлар билан яшайман», — дейди.

Биз билан яшаб турибди. Мен эса ҳеч бир қарорга келолмайман. Ажралай десам, Равшан дадасини жуда яхши қуради, яшай десам у хотини-чи? Ота-онаси, яъни қайнона-қайнотам биз билан яшашига тиш-тирноғи билан қарши! Мен эримга неча-неча марта айтдим, барака тошкур, мени тинч қўйинг, яхши қурган хотинингиз, бола-лангиз билан яшайверинг миндан-минг розиман, — деб. Йўқ, унга қолса у билан ҳам, мен билан ҳам яшасам. Мен бунга асло розимасман, чунки эримнинг бу қилмишини инсонийлик қадр-қимматим, муҳаббатим, ишончим, дўстлигим устидан ҳақорат деб биламан. Тинчгина ўғлим билан яшамоқчиман, эримни ҳам қариндош-уругини ҳам қуришга тоқати йўқ, асабларим чарчади. Мен эримни деб, тугмас хотин дейишларига чидаб яшаётганимиз. Ваҳоланки шу кунлардаям шифокорлар: «Тўғришга қобилиятли хотин-сиз», — дейишмоқда. Лекин мен ўзимни ҳечам бефарзанд ҳисобламайман, ахир менинг ўғлим, жоним — жаҳоним бор. Ҳар қандай паст ишлардан, жирканч гаплардан ўзимни, ўғлимни устун қуя олишга ўзимда ирода топа оламан, худо мададкор бўлсин!

Тўғри, эримниям тушунишга ҳаракат қиламан, хотин олганига розиман, фақат шу ишни мардларча қилса бўлар эди-ку. Мени йиллаб алдаб келганига, боламинг аравачасини («Антошка») биз ўйда йўқлигимизда ўғирлаб у хотинига олиб бориб берганига чидолмайман ва бу қилмишини асло кечиролмайман.

Ахир бу аравачани мен бир буюм сифатида эмас, юрагимнинг бир парчаси сифатида асраб-авайлаб юрувдим-ку, насиб бўлса Равшанжонимнинг боласиневарам минади деб. Бу

ниятимдан эрим яхши хабардор эдику?! Магазинда бунақа аравачалар қуриб қолгани йўқ-ку?! Ун йил худодан сўрай-сўрай тилаб олган боламнинг ҳурмати шу бўлдими?!

У хотини Хоразмга турмушга чиқиб, бир бола билан қайтиб келган экан. «Биринчи турмушим бузилди, энди иккинчисини уйлаб қилай, бунинг хотини, боласи бўлса, менга эрлик қилармикан», деб бу хотин нима учун уйламади?

Ақсинча хотинингни ҳайдаман, деб талаб қилган, ЗАГСдан мен билан утасан деб жанжал қилган, эрим мансабидан фойдаланиб у билан ҳам ёлгон, яъни ноқонуний ЗАГСдан утган. Ахир мен билан ЗАГС бор. Уша ноқонуний ЗАГС қилиб берган Мудираниям устидан прокуратурага шикоят ёзиб жавобгарликка тортиришим мумкин. Токи қонунни ҳурмат қилмас экан, бундай мўътабар даргоҳда ишламасан.

Эримниям, уша хотиниям, ЗАГС мудирасиниям худого солдим... Менинг ёлғиз ўтинчим бу дил изҳорим газетда чиқса, барча муштарийлар ўқисалар, уз фикрларини билдирсалар. Фақат жамми аёлларга ўтинчим — эрларингизга ортиқ даражада ишонмангизлар.

Эримга мендек соф виждонли, садақатли, эридан бошқа ҳеч кимни ҳатто хаёлигаям келтирмайдиган, ориятли, эрини деса жонини ҳам берадиган, ҳаётини бағишлайдиган вафодор хотин эмас, бола туғиб берадиган хотин кераклигини билганимда, бошқа йўлар билан бўлсам тўғиб берардим... Лекин мендаги ғурур, орият бунга йўл қўймайди, асло Қолаверса Равшанжоним бор! Эрим яхши хотини билан яшайверсин. Эй худо, одам аламдан нималар демас экан. Менинг айбим нима?

Нега бунчалик қийналишим керак?!

Т. Р.

ОФРИМАГАН БОШИМГА ҒАВҒО ОРТТИРДИМ

Асли деновликман. Ташкентга ўқишга келиб қиролмай шу ерда акамнинг олдида савдо қилиб қолиб кетдим. Ёшим 23 да. Ҳали уйланимаганман. 1998 йил 30 сентябрда уш билан қўшни Қўрғонистон Республикасининг Туркистон шаҳрига бордим. 31 сентябрда қайтдим. Йўлда ёнимга бир қиз утириб қолди. Биз галлашиб келидик, қиз Янгийўлда яшар экан. «Нега ёлғиз юрибсан», — деб сурасам, «Туркистондан, ҳоланикидан келаяман», — деди. Ташкентга келдик. Кейин қиз «Уйдан қочиб юрибман, борадиган жойим йўқ», — деди. Мен ундан нега уйдан қочганини сурадим. У йиғлаб юрди. Унинг ота-онаси уйда уришаркан, ҳурлашаркан, «келгинди!» деб қуйишмаскан. «Кейин билсам, — деди у, — мени бир яшарлигимда боқиб олишган экан, билганимдан кейин 27 сентябрда уйдан қочдим. Энди менга иккита йўл бор — биринчиси эрим, иккинчиси кўчага чиқиб фоҳишалик қилиш», — деди. Мен унга бу ишинг тўғри эмас, уйингга қайт, дедим. У ўлсам ҳам

уша уйга бормайман, деб туриб олди. Кейин мен уни кўчага ташлаб кетолмайман-ку, раҳимим келди. «Унда агар хоҳласанг менинг квартирамга юр, бир ўзимман, бир кун-икки кун яшаб турасан», — дедим. Рози бўлди ва келди. Келгандан кейин сиз билан яшайман, нима бўлса бўлди, деб туриб олди. Кейин мен уйлаб-ўйлаб рози бўлдим (энди билсам бекор қилган эканман). Биз бирга яшай бошладик. Лекин у менинг олдимга келганда қиз эмасди. Мени Н.нинг шунчалик севиб қолдимки, бир соат кўрмасам жинни бўлиб қолардим. У ҳам мени жуда қаттиқ севарди. Н.ни деб савдонга ташладим, акамнинг олдига бормай қўйдим. Лекин бизнинг бунақа яшашимизни ҳеч ким билмасди. Ахвол узоққа чўзилмади. 1998 йил 10 декабр куни Н.нинг ҳолати бизни тоғлиб олди ва иккала-мизни Янгийўлга — ота-онасининг олдига борди. Улар менга индашди. Кейин эзимдан келишди. Н.ни оламан ва бир умрга бахтли қиламан, дедим. Улар қўнмишди. Бугун кел, эртага кел деб бир ой юришди. Кейин бир-

дан менга ёпишиб, сен қишлоққа қизимни бермайман, қаматаман ёки пул берасан, деб қолди.

Мен Н.ни ёмон йўлдан олиб қолиб икки ярим ой яшаб, энди унга шунча пулни қаредан топаман. Тўғри, бу ерда менинг айбим ҳам бор. Лекин уни бахтли қиламан деб ўзимнинг бошимга ғавғо орттириб олдим. Мана сизга севги. Энди нима қилай, қайси тошга бошимни урай, ўзи ҳаётда ишим юришмаган одамман. Н.нинг онаси ҳар куни келиб дўқ уриб пул бер, деб қўймайди. Охири 31 декабр куни акамнинг уйдан қочиб кетдим. Мана, ҳозир уртоғимнинг уйда яшаб юрибман. Энди мен нима қилай? Н.ни деб ўлиб кетишга ҳам тайёрман. Уларга пул берганим билан Н.ни менга беришмайди. Мен усиз қандай қилиб яшайман? Менга маслаҳат, ёрдам беришлар. Н. ҳам мен учун ўлимга тайёр.

Абдуғафур Денов

Оқибат

ҲАЛОЛЛИК МЕВАСИ

Мен ҳикояни қўшнимиздан эшитганман. Мен ўзи аслида ёши улғу кесалар билан суҳбат қуришни ёқтирмаман. Чунки улар ҳаётнинг қанчадан-қанча ачиқ-чучукларини қуришган. Қўшнимизнинг ёши 75 ёки 76 ларда. Ёшлиқларида чўпон утганлар. Айни йигитлик пайтлари. У пайтда акаларининг қўйларини боқиб юрганлар. Бир кун қўйларни сўғориш учун сойга туширсалар, у кишидан олдинроқ қўйларини сўғориб кетган чўпоннинг тўдасидан битта қўй қолиб кетган экан. Ҳикояни ўқиб туриб чалғиб кетмасликларинг учун иккала чўпоннинг исмини келтирмаман. Қўшнимизнинг исми Маҳмудбой, иккинчи чўпоннинг исми Мирзабек. Маҳмудбой Мирзабекни танир эди. У дилига тугиб қўйдики, агар Мирзабекни топсам қўйини унга топшираман. Маҳмудбой Мирзабекни топгунча орадан уч йил ўтиб кетди. Чунки у пайтларда кенг яйловлар куп бўлган, ҳар ким хоҳлаган яйловларда боққан. Қолиб кетган қўй урғочи эди. Уч йил ичида уларнинг сони тўртгата етади. Маҳмудбой Мирзабекка булган воқеани айтиб беради ва тўртта қўйни эгасига топширади. Мирзабек эса Маҳмудбойнинг ҳалоллигига қўйил қолиб, қўйларни унинг узига совға тариқасида қайтариб беради.

Шерзод ҲОЛИҚОВ

Куни билан ҳали у, ҳали бу юмушга уннаган Нодира уғилчасини овқатлантириб у билан бир оз уйнаган бўлди-да, кўзлари юмилиб кетаётганини кўриб уйкуга ётқизди. «Кизиқ, адаси булганида анчагина уйнаб утиришади. Бемалол ишларини битириб келиб, кейин ухлатаман, — ҳаёлидан ўтказди у. — Углим адасини жуда яхши куради-да. Мен-чи?... Жилмайди. Кейин худди биров куриб қоладигандай, шошиб кўзларини яширди. Ошхонага кириб радио приёмникни кўйди. Худди атайлаб қилгандай радиодан ўша таниш, қадрдон кўшиқ тараларди.

Қайда бўлсанг ҳам сени бир кун топиб оларман...

Кўшиқ Нодиранинг ҳаёлларини узоқ-узоқларга олиб кетди.

Ёшлигидан шу кўшиқни бошқача иштиёқ билан тингларди. Атрофида хушторлари жуда кўп бўлса ҳам, ҳеч бири билан жиддий гаплашмас, ҳеч бирини унга тенглаштира олмас эди. У — келишган, чиройли, ақлли, ўқимшли, яхши тарбия курган. Нодирани жонидан ортиқ кўради. Ҳар сафар «Азизам», дея муҳаббат ихорини бошлаганида, қиз узини худди еттинчи осмонда юргандек ҳис қилади. Ҳа, Нодира узини «Азизам» деб эркалашларини яхши кўради, тўғрироғи, жуда-жуда хоҳлайди, орзу қилади. Ҳозирча ҳали ҳеч ким уни бундай қақирмаган. У, ўша келишган, чиройли йигит эса қизнинг ҳаёлидаги, орзусидаги шаҳзода. Қиз узи ўйлаб топган бу шаҳзоданинг келишига жуда-жуда ишонар, уни шундай севар эди-ки, атрофдаги йигитлар қизни сира қизиқтирмас эди. Кўшиқ эса унга далда берарди.

«Аммо бир кун бу мағрур бошни сен ҳам эгурсен...»

«Мен ҳам бир кун бу мағрур бошимни эгаман. Унга, ва фақат ушанга», — деб уйларди қиз.

Шу аллозда йиллар утаверди. Оғиз солганлар рад жавобини олаверди. Шаҳзодадан эса ҳамон дарак йўқ. Бир кун қараса, атрофида ҳеч ким йўқ. Йўқ эмас, бор. Лекин уларни ўша билан тенглаштириб булармиди. Дугоналари эса аллақачон мағрур бошларини эгиб, болачақали бўлиб кетишган, ўз ташишлари билан банд. Ойда-йилда бир куришса-куришади, бўлмаса йўқ. Ҳар сафар «Ҳалиям юрибсанми? Юраверасанми шаҳзодангни кутиб? Ахир, сал пастроқ тушсанг-чи», — деган гаплар. Аввалига сира тилини бермасди. Энди эса оғир хурсинади. Пастроқ тушай деса, атрофдагилар...

Уйдагилар ҳам унинг кўнглига қарашарди. Лекин нима бўлди-ю, бир сафар ёмон қистов-



ҲИКОЯ

га олишди. «Булди, гап тамом, ёшинг ҳам бир жойга бориб қолди. Энди сенга қулоқ солмаймиз... Шундай қилиб кўз очиб-юмгунча туй ҳам бўлиб ўтди. Келинлик вазифалари, юмушлари билан кунлар қандай ўтаётганини ҳам сезмасди. Кувёв... умуман олганда, ҳамма қатори бир одам. Ёмон эмас, ақлли, меҳрибон, оилапарвар. Лекин Нодира доим унинг оғзини пойлайди. «Азизам, мен сизни жонимдан ортиқ кўраман!»

Лекин орзиқиб кутилган бу сўзларни эшитиш унга насиб бўлмади. Шунча йиллардан бери кўнглида асраб юрган орзусига чизиқ тортилди. Туйларига бир йил булай деяпти-ку, бирон марта ҳам шундай деб атамаса-я. Нодира эса уни «Азизам» деб эркалашларини жуда-жуда хоҳлар эди. Энди ўша кўшиқни эшитса, хафсаласи пир бўлиб кетар эди. «Булди, ўша кун келмайди. Ҳаёлидаги шаҳзода уни топмайди ҳам, тулин ойдек юзига мафтун бўлиб қарамайди ҳам. Ҳаммаси хом ҳаёл экан».

Бугун эса... бугун кўшиқ уни илгаригидай тўлқинлантириб юборди. Нега?..

...ўша хафсаласи пир бўлиб юрган кезлари арзимаган нарсадан гап талашиб қолишди. У бирни деди, бу иккинни. Хуллас, эрталаб эри уйғонгунча турди-ю уйига жунаб қолди. Бир-икки кун келмади аччиғи билан юриб, сал совигандан кейин эрини кута бошлади. Бугун келармикин? Эртагами? Телефон жирингласа, бир орзиқиб тушади. Тавба, унга шунчалик урганиб қолганмиди?

Бир кун кечкурун ишдан чиқиб кетаётиб дарвоза олдида чекиб турган эрини куриб қолди-ю, юраги қинидан чиқиб кетай деди. Сир бой бермади. «Ҳа, келинг, нима қилиб юрибсиз?», «Нима қилардим. Сени кутяпман. Юр, уйга кетамиз». «Мен... уйдагилар...». «Уйга кўнғироқ қилиб кўямиз, юр кетдик». Қаршилик курсатмади, курсата олмади. Индамасдан унга эргашди. Машинада жимгина кетишди. Жимгина овқатланишди. Чой устида эри ёрилди. «Ахир нега бундай қилдинг? Ушандан бери на юриш-туришимда халоват бор, на уйқумда. Менга сендан бошқаси керак эмас. Биласан-ку!».

Нодира ялт этиб эрига қаради. «Азизам, мен сени жонимдан ортиқ кўраман!» — дерди бу нигоҳ. — «Биласан-ку!».

«Билмайман... Билмас эдим...», — ҳаёлидан ўтказди Нодира. Эрининг кўзларига боқиб, ҳайратдан ёқа ушлади. Ахир бу ўша-ку. Ҳаёлидаги шаҳзода, йиллар давомида кутгани.

Уғилчаси ширингина бўлиб, пиш-пиш ухлаяпти. Бугун адажониси меҳмонда, ҳали замон келиб қоладилар. Тез-тез ишларини битириб соатга қаради. Ундан ошибди. Тинчликмикин?! Ишқилиб, бахтимизга эсон-омон қайтиб келсинлар-да. Кўнғироқ жиринглаши билан эшикка қараб шошилди ва беихтиёр ҳалиги кўшиқни хиргойи қилаётганини сезиб қолди. «Ушал кун келур... Ушал кун келур...». Ажабо, орзиқиб кутилган ўша кун келган экан-у, у билмай юрагач экан-а!

Муқаддам КАРИМОВА

КИМГА САЛОМ БЕРАЙ?

(ҲАЖВИЯ)



Ҳовлимиз укамга қолди. Биз кўп қаватли уйга кўчиб кетдик. Хотиним Нетайхон мамнун. Ахир бу ерда ҳамма нарса муҳайё: газ, сув... Нарироқда ҳашаматли бозор. Лекин, қувончимиз узоққа бормасди. Хотинимнинг кўзига қўшилар балодай қўрина бошлади.

— Дадаси, анави Ҳошимжон ака борлар-ку, — дея гап бошлади хотиним дастурхон устида. — Ана шу кишига ҳам, хотини Осиеҳонга ҳам салом бермайсиз. Вассалом.

— Нима бўлди, жа-а, алоқчапоқ эдиларинг-ку?

— Э, худо олсин уни, мени оёғи қалта, бўйи узун, деяпти. Китоб жавонига ўшарканман. Мен шунақами?..

— Зумрадхонга ҳам, эри Маҳмуджонга ҳам салом бермайсиз, — деди эртасига яна хотиним. — Қўшни бўлса ўзига. Қалласи ишламайди.

— Яна нима бўлди?

— Деразамиз олдидаги сиз экиб берган усмаларни Зумрадхоннинг товуклари чирт-чирт узиб жигилдонларига уришибди. Э, товук бўлмай ул, усма ейдими?

Орадан бир-икки кун ўтиб, хотин яна жаврай бошлади.

— Рупарамизда қўшнимиз Ҳасанбойга ҳам салом бермайсиз, магнитофонни деразамизнинг ён биқинига қўйиб, овозини варанглатиб қўйгани қўйган. Мен уйқўшиқнинг уйқўшини бузишяптими.

— Ҳар куни шу гап. Салом берадиган одам ҳам қолмади-ку, ахир қандай қилиб қўшниларга салом бермайсиз? Бекатларда учрашамиз, бирга ишга кетамиз, кўз-кўзга тушади.

— Менинг қора қўзойнагимни тақиб олинг. Курмайсиз

ҳам, куймайсиз ҳам. Мен улар билан саломлашмаганимдан сўнг, сизга бало бормиди?

Бугун эрталаб туриб соқолимни олдим-да, дастурхон тузаётган хотинимга мурожаат қилдим:

— Нетайхоним, салом, ас-салом!

— Ие, узоқдан келгандай кетма-кет салом бераясизми? Жинни-пинни бўлиб қолмадингизми? Ахир ҳозиргина бирга урнимиздан турдик-ку?

— Ассалому алайкум, жонгинам!

— Ҳой, ҳой, ақлдан оздингизми? Одамни қўрқитманг-ай, тилдан қоламан-а.

— Бу атрофда сендан бошқа «яхши» одам қолмади. Бугундан бошлаб ҳамма саломлар сеники. Ассалом, хотин...

Пўлат ҲАМДАМ, Наманган

Оила ва жамият

Мақолада келтирилган фактлар, воқеалар, маълумотлар учун муаллиф жавобгар ҳисобланади.

Муаллиф фикри тахририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин.

Қўлёзмалар таҳлил қилинмайди, ва муаллифларга қайтарилмайди.

БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САИДОВА

Телефонлар :
Бош муҳаррир - 133-28-20
Котибият - 34-86-91
Эълонлар бўлими - 136-56-52

МАНЗИЛИМИЗ
Тошкент- 700000,
Амир Темура кўчаси,
1-тор кўча, 2-уй.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмаҳонаси.
Манзил Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41- уй.
Босишга топшириш вақти - 20.35.
Босишга топширилди - 21.15.

Ҳомий «Матбуот тарқатувчи» акциядорлик жамияти

Обуна индекси - якка обуначилар учун 176
ташқилотлар учун 177
Рўйхатга олиш № 33
Буюртма Г- 0202
28118 нусхада чоп этилди.
Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ.
Чоршанба кунлари чиқади.
Баҳоиси эркин нарҳда.
Рассом — Н. ХОЛМУРОДОВ.
Навбатчи К. ТОШМИРЗАЕВ.